შეფასებისა და გამოცდების ეროვნული ცენტრი

ტესტი ქართულ ენასა და ლიტერატურაში

VI ვარიანტი

ინსტრუქცია

თქვენ წინაშეა საგამოცდო ტესტის ელექტრონული ბუკლეტი.

ქართული ენისა და ლიტერატურის ტესტი სამი ნაწილისაგან შედგება: I. ტექსტის რედაქტირება; II. არგუმენტირებული ესე; III. მხატვრული ტექსტის ანალიზი.

ტესტის ყოველი ნაწილის შესასრულებლად აუცილებელი ინსტრუქციები თან ახლავს შესაბამის დავალებებს.

გაითვალისწინეთ, ტესტის III ნაწილში მოცემულია ორი დავალება. უნდა აირჩიოთ და შეასრულოთ **ერთ-ერთი მათგანი** (დავალება N1 ან დავალება N2).

ტესტის მაქსიმალური ქულაა 70.

ტესტის შესასრულებლად გეძლევათ 3 საათი და 45 წუთი.

გისურვებთ წარმატებას!

I. ტექსტის რედაქტირება (16 ქულა)

ყურადღებით წაიკითხეთ ქვემოთ მოცემული ტექსტი. გაასწორეთ მორფოლოგიურ-ორთოგრაფიული, სინტაქსური, პუნქტუაციური შეცდომები და სტილისტური ხარვეზები და ისე გადაწერეთ მთელი ტექსტი, რომ მისი შინაარსი არ შეცვალოთ.

გაითვალისწინეთ, ქულები დაგაკლდებათ თქვენ მიერ გადაწერილ ტექსტში დაშვებული თითოეული შეცდომის, ხარვეზისა თუ უზუსტობის გამო.

თუ ამოიწერთ მხოლოდ ცალკეულ ფორმებსა და შესიტყვებებს ან რამდენიმე წინადადებას, ნაშრომი არ შეფასდება.

კატო მიქელაძე

ჯერ კიდევ ასი წლის წინ საქართველოში იყვნენ ქალები, რომლებიც უშიშარად იბრძოდნენ სწავლის, მუშაობის, არჩევნებში ხმის მიცემისა თუ სხვა უფლებების მოსაპოვებლათ. მათ შორისაა კატო მიქელაძე. იგი განათლებას თავდაპირველად ქუთაისის ქალთა გიმნაზიაში იღებდა. 1900 წელს კატო ცხინვალში წავიდა სამუშაოდ სადაც დააარსა ბიბლიოთეკა და სცენის მოყვარულთა წრე.

1903 წელს კატო მიქელაძე მოსკოვში გაგზავნეს პედაგოგიურ კურსებზე სასწავლებლად მაგრამ მან მალე დატოვა რუსეთი და განათლების მისაღებად ევროპაში გაემგზავრა. კატო მიქელაძე ბრიუსელის უნივერსიტეტის სოციალურ-პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტზე ჩაირიცხა. უნივერსიტეტის დამთავრების შემდეგ იგი პარიზში გადასახლდა რადგან საფუძვლიანად შეესწავლა ქალთა მოძრაობის ევროპული გამოცდილება.

1916 წელს კატო სამშობლოში ბრუნდება. აქ იგი ანხორციელებს თავის ჩანაფიქრს და აყალიბებს „ქალთა ლიგას“ რომელშიც გაერთიანდნენ ქალები საქართველოს სხვა და სხვა რაიონიდან. ამავე პერიოდში იგი გამოსცემს გაზეთს „ხმა ქართველი ქალისა“. ეს გაზეთი საზოგადოების წინაშე სვავდა ყველაზე უმწვავეს საკითხებს რომლებიც უკეთ წარმოაჩენდნენ საქართველოში არსებულ პრობლემებს. გარდა ამისა, გაზეთის მკითხველს შესაძლებლობა ჰქონდა რომ ქალთა განმათავისუფლებელი მოძრაობის დასავლურ გამოცდილებას გაცნობოდა.

II. არგუმენტირებული ესე (24 ქულა)

აზრთა სხვადასხვაობა ახალგაზრდობასა და უფროს თაობას შორის არის „თაობათა ბრძოლა“ თუ საზოგადოების განვითარების ბუნებრივი პროცესი?

ჩამოაყალიბეთ თქვენი თვალსაზრისი და არგუმენტირებული მსჯელობით დაასაბუთეთ.

გააანალიზეთ წარმოდგენილი თვალსაზრისი, ჩამოაყალიბეთ თქვენი დამოკიდებულება ნათლად, მკაფიოდ და დასაბუთებულად, არგუმენტები გაამყარეთ სათანადო მაგალითებით. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აბზაცებით დანაწევრებული. შეარჩიეთ შესაბამისი სტილი. დაიცავით სალიტერატურო ენის ნორმები.

ნაშრომი შესრულებული უნდა იყოს გასაგები (გარკვეული) ხელწერით. ის მონაკვეთები, რომელთა ამოკითხვაც გაძნელდება, თხზულების შეფასებისას მხედველობაში არ იქნება მიღებული.

გაითვალისწინეთ:

ნაშრომი არ გასწორდება, თუ თქვენი მსჯელობა შემოიფარგლება ოთხი-ხუთი წინადადებით.

ნაშრომი, რომლის მოცულობა <u>არ აღემატება 120 სიტყვას,</u> ენობრივი თვალსაზრისით არ შეფასდება.

III. მხატვრული ტექსტის ანალიზი (30 ქულა)

აირჩიეთ ქვემოთ მოცემული ორი დავალებიდან ერთ-ერთი და მხოლოდ ის შეასრულეთ!

დ ა ვ ა ლ ე ბ ა N 1

ყურადღებით წაიკითხეთ მონაკვეთი აკაკი წერეთლის პოემიდან „ნაცარქექია“:

მოსწოლოდა კერასა,
ის იყო მისი ბინა!..
უსაქმურად გორავდა,
სვამდა, სჭამდა, ეძინა!

იხატავდა წასულ დროს,
იგონებდა წინაპრებს
და მით გულს აყოლებდა
გადასულ სიზმარ-ზღაპრებს!..

ცოლი ჰყავდა ჭკვიანი,
მეოჯახე, ერთგული...

ქმრის უსაქციელობით
უსკდებოდა მას გული.

ეუბნებოდა: „კაცო,
რას უზიხარ კერასო?
ჩვენი ყოფა-ცხოვრება
გააქვს ჩხიკვ-ყვავ-ძერასო!..

ოცნების დრო წავიდა,
ადე, გაინძერიო!
მოყვარე გაახარე!..
დააღონე მტერიო!!

ერთი საყანელაა
აწ ჩვენი დიდებაო!
იმასაც წაგვართმევენ!..
ვინ მოგვერიდებაო?!

ალო დადგა ხვნა-თესვის,
წადი, უგდე ყურიო,
თუ არ გინდა გაგვიწყდეს
საზრდო, ლუკმა-პურიო!“

ქმარმა უთხრა: „ნუ ჯავრობ

და ტყვილა ნუ სწყრებიო!..
ჯერ ადრეა!.. ჩემ საქმეს
კიდევ მოვესწრებიო.

ვინ გაბედავს, შეეხოს
იმ ჩვენ საკუთრებასო?
მე ვიცი და ამ ხმალმა!..
ვაი მის მოსწრებასო!!..“

უნდოდა შინ დარჩენა!..
ცოლმა აღარ აცალა;
სამუშაოდ გააგდო,
დაატანა მას ძალა!..

საღამოს შინ დაბრუნდა
მხიარული!.. სიცილით...
ამბობს: „ჩვენი საყანე
აკი დაუხნავსთ დილით!..

კიდეც დაუთესიათ!..
აი, ღმერთმა უშველოს,
ი, ვიღაც მოკეთეა,
აცოცხლოს!.. ადღეგრძელოს!..“

„ – რაო? რაო? რას ამბობ? –
ცოლმა შემოუძახა, –
განა შენთვის შრომობენ?!
წაგართმევენ, შე გლახა!!“

„როგორ თუ წამართმევენ?!
ვისა აქვს ეგ უფლება?..
მამაპაპისეულის
დაკარგვა შეიძლება?!..

ვინ სთხოვდა, რომ დათესა?
ვინ სთქვა: დამიხანიო?..
იმან გინდ სთქვას, გინდ არა:
მე ვფლობ დიდი ხანიო!..

აი, მაშინ რა ვუთხრა
ამ ჩემ მამა-პაპის ხმალს!..
ისე დავკეპ პირწმინდად,
გავუერთებ რბილს და ძვალს!!“ –

ეს სთქვა ნაცარქექიამ
და გულში გაიცინა...
მოსძებნა ისევ კერა,
დაწვა და დაიძინა.

მოახლოვდა მკათათვე;
აუჩივლდა ცოლი ქმარს:
„ადე, თვარა, ღმერთმანი,
სიმწრით გადენ ცხვირში ძმარს!

დაგასწრებენ, მომკიან
იმ შავი დღის ყანასო!..
მაშინ მეც თავს მოვიკლავ,
შენც გაგიყრი დანასო!“

იმდენი ეჩიჩინა,
გაახელინა თვალი;
გააგდო, როგორც იქნა!..
გაატანა ნამგალი...

დატრიალდა ოჯახში,
მიალაგა, მოაწყო;
მოამზადა სადილი...
ხმიადი გამოაცხო.

ჰფიქრობს: „ქმარი მშიერი
დაბრუნდება მალეო,
მოვუმზადებ ყველაფერს,
იმას ვენაცვალეო!“

დაუბრუნდა ქმარი შინ
მოთქმითა და ტირილით:
„ვაი!.. ის ჩვენი ყანა
გადუმკიათ ამ დილით...

პური შინ წაუღიათ...
დაგვდგომია თვალიო!..
ველარა გავიგე რა
მისი გზა და კვალიო!..“

ვაი, ამის გამგონეს!
შეუწუხდა ცოლს გული;
ლეჩაქს იხდის, თმას იშლის,
მოსთქვამს გამწარებული:

„ჩემი ქმრის გადამკიდე
ამას მოველოდიო!
დამიტირეთ!.. დამქოლეთ!..
დამადევით ლოდიო!!..

დავრჩენილვართ გლახაკად
ქვეყნის სამოწყალოდო!
ვის რა უნდა შევჩივლოთ?
ჩვენს თავს დავაბრალოთო!!“

ყურადღებით გაეცანით დავალების პირობას.

წერით დავალებას ახლავს სამი მითითება. ეს მითითებები უნდა შეასრულოთ ისე, რომ თხზულება აზრობრივად ერთიანი, მთლიანი გამოვიდეს.

ჩამოაყალიბეთ თქვენი აზრი ნათლად, მკაფიოდ და დასაბუთებულად. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აბზაცებით დანაწევრებული; უნდა დაიცვათ სალიტერატურო ენის ნორმები.

ნაწერი არ გასწორდება, თუ მოცემული ტექსტი მთლიანობაში არაადეკვატურად არის გაგებული, ნაშრომი ტექსტის პერიფრაზია ან ენობრივად იმდენად გაუმართავია, რომ აზრის გაგება ჭირს.

ნაშრომი შესრულებული უნდა იყოს გასაგები (გარკვეული) ხელწერით. ის მონაკვეთები, რომელთა ამოკითხვაც გაძნელდება, არ გასწორდება და თხზულების შეფასებისას მხედველობაში არ იქნება მიღებული.

გაითვალისწინეთ, ნაშრომი, რომლის მოცულობა *არ აღემატება 120 სიტყვას,* ენობრივი თვალსაზრისით არ შეფასდება.

გააანალიზეთ მოცემული ტექსტი შემდეგი მითითებების მიხედვით:

- იმსჯელეთ ნაცარქექიას მხატვრული სახის შესახებ;
- იმსჯელეთ ტექსტის მთავარი სათქმელის შესახებ;
- იმსჯელეთ ავტორის სტილისა და ტექსტის მხატვრულ-გამომსახველობითი თავისებურებების შესახებ.

თქვენი თვალსაზრისი დაასაბუთეთ!

დ ა ვ ა ლ ე ბ ა N2

ყურადღებით წაიკითხეთ მონაკვეთები ილია ჭავჭავაძის მოთხრობიდან “ოთარაანთ ქვრივი”:

ეს ხასიათი დასჩემდა გიორგისა, – თავისი იყო თუ სხვისა, – თუ ცუდი რამ იყო, გამოეკიდებოდა. ბევრს ამისათვის არ მოსწონდა გიორგი. კაცო, რა უნდა, სხვის საქმეში რად ერევაო?.. ამ ხასიათმა ბევრი ხიფათი შეამთხვია... ამას წინად – სულ ორი კვირა არ იქნება – კინაღამ სოფლის სასამართლომ გომურში არ ჩაამწყვდია. ერთი უცნაური და დაუჯერებელი ამბავი ჩაედინა.

გიორგი ტყეში ყოფილიყო ჭიგოს საჭრელად. ომარაანთ მოჯამაგირე ენახა ტყეში. თურმე ურემი გამოუტანებიათ შეშისათვის და ის კი ჩრდილში წამოწოლილიყო და ლაზათიანად ჰხვრინავდა. ეს კიდევ არაფერი. კამეჩები წნელით გამოება ურემზე. საცოდავი პირუტყვები იქავ ურმის თვალთან ეყარნენ და ზარმაცად იცოხნებოდნენ უილაჯობით.

გიორგი თურმე ზედ მიადგა მოჯამაგირეს... ფეხი წაჰკრა გასაღვიძებლად.

– ადე, ძმობილო, აუშვი ე კამეჩები, ცოდონი არიან.

– შენ რა ჩემი ფეხები გინდა, – დაუყვირა მოჯამაგირემ, როცა თვალები წამოაჭყიტა.

– თითონ რომ არ ვარგიხარ, შენი ფეხები ვისთვის რის მაქნისია. კამეჩები ცოდონი არიან-მეთქი.

– მერე შენ რა გეპრიანება?

– ის მეპრიანება, რომ არამია შენთვის ჯამაგირი. ვთქვათ პატრონს ატყუებ და ატყუებ, ე პირუტყვი მაინც არ გენანება, ქრისტიანი არა ხარ, მაგათი ცოდო მაინც არ გწვავს!.. მიგიღძვია საცოდავები წნელით ურემზედ, შიმშილით ფერდები ჩასცვივნიათ.

– მაშ არადა თავზედ დავისვამდი.

– დაისვამდი, მე ვიცი, მაგ ქეციან თავზედ ბევრს კი მოსძოვდნენ, აი!.. ვერა ჰხედავ, ტყეში ბალახი მუხლამდეა! ფასი ხომ არ გაგივა, გაგეშო, პირი მოეტყუებინათ.

– გამეშო-რა, მუქთი ფეხები მაქვს, მაგათ ძებნაში მერე სული ამომრთმევოდა.

– აი, შე უნამუსო! აქაო და არავინა მხედავსო, ნამუსის ქუდი აგიხდია და ლაფში გადაგიგდია. შენს ღმერთს რაღას ეუბნები! აქაო და კამეჩი პირუტყვია, შებრალება არ უნდა, თუნდაც სხვის ამანათი, სხვის მონაბარი არ იყოს?

– მერე შენ რა? ვისი ტიკი-ტომარა ხარ. შენი მოჯამაგირე ხომ არა ვარ?

– აი გაქრეს, გიორგიმ შენისთანა კაცი ახლოს არ მიიკაროს!! ჩემი რომ იყო, ცარიელ პურის ჭამის ფასადაც არ შეგინახავდი. ადე-მეთქი!..

– დამეხსენ... შენ შენს წერას ხომ არ აუტანიხარ, რატომ ეგრე არახუნებ. თუ ზურგი არა გქავა, შენ შენს გზაზედ წადი-მეთქი, თორემ...

– თორემ... მე ვიცი, ყურებზედ ხახვი არ დამაჭრა. ადე-მეთქი, ამ პირუტყვების ცოდვაში ნუ სდგები, თორემ ამ ჭიგოს ხომ ჰხედავ?..

გიორგიმ ამის თქმაზედ ფეხი კიდევ წაჰკრა. მოჯამაგირე გულზე მოვიდა. წამოუხტა ზეზე. გიორგის წინ აეტუზა, გულ-მკერდი გადმოუგდო და მიუშვირა, თითქო ეუბნება: აბა, ეს მე და ეს შენ, დამკარ თუ კაცი ხარ და ქუდი გხურავსო.

გიორგის მოეწონა ამისთანა სითამამე მოჯამაგირისა, მაგრამ უკვირდა, – რის იმედითაო.

– რა ვქნაო, – სთქვა გულში გიორგიმ, – თუ ეს მართლა ვაჟკაცია, საქმეს არ უღალატებდა, პირუტყვს შეიბრალებდა, და თუ ვაჟკაცი არ არის, რატომ ესე გაბედულად მომიშვირა გულ-მკერდი და თავმოწონებით ალვის ხესავით წინ გამემართაო.

– თუ კაცი ხარ და თითს დამაწებ!.. მაშინ ნახავ შენს სეირს, – უთხრა გულმკერდმოღერებულმა მოჯამაგირემ.

მუქარა იწყინა გიორგიმ. აღარც აცია, აღარც აცხელა, ეცა, წამოჰკრა სარმა და თუმცა ვერ დასცა, წააბარბაცა კი და ცალი ხელი დააბჯენინა დედამიწაზედ. წამოუხტა ფიცხლავ მოჯამაგირე, დაეტაკა გიორგის და ჰკრა გულისპირში ხელი. გიორგი შეტოკდა და გადაიზნიქა უკან.

– ბიჭო!.. შენ აღარა ხუმრობ, – დაუძახა გიორგიმ, ჭიგო ხელიდამ გააგდო და შეძიძგილავდნენ.

გიორგიმ ბევრი აღარ აცალა: ჰკრა მოგვერდი და გააკრა დედამიწას, როგორც შოთი თონესა. წაქცეულს ხელიც არ დააკარა. მოჯამაგირემ დამარცხება ძალიან ითაკილა, – ისიც თავმოწონებული ბიჭი იყო, – წამოუხტა და ერთი ლაზათიანი სილა გაუშალა გიორგის უეცრად. როგორ თუ სილაო, მივარდა გიორგი, ამოიდო ქვეშ და იმდენი სცემა, რომ მოჯამაგირემ ხვეწნა დაუწყო.

– წადი, საცა შენი სთქვა, იქ ჩემიც ნუ დაგავიწყდებაო, – უთხრა გიორგიმ, – და ღმერთს კი არსად წაუხვალ ამ პირუტყვების ცოდვითაო.

თქმა არ უნდა, რომ გიორგისაგან გაბოროტებულმა მოჯამაგირემ თავისი ცემა შესჩივლა ომარაშვილსა.

– რადა გცემაო? – ჰკითხა ომარაშვილმა.

– მაგდენს რად უდებ ურემსაო? ან საქონელი არ გეცოდება, ან შენი თავიო!.. ეგეც რომ არ იყოს, სხვასაც ხომ მაგდენს მოსთხოვენო: ვთქვათ, შენ შეგიძლიან, სხვა მაინც არ გეცოდებაო. მომდგა ამაზედ და ჭიგო ზედ დამალეწა. შენც დედა და მამა საფლავში არ დაგიყენა. აქაო-და ჯამაგირს იძლევა, სულს ხომ არ ამოგართმევს ადამიანსაო.

– ბიჭო-და, მაგდენი არა გედო-რა ურემზე!

– ეგა სთქვი-და!.. მეც ეგ არ მიკვირს, რა მოეჩვენა იმ ოჯახდაქცეულსა! მე კი ასე შემაქცია-და!..

ომარაშვილი გავლენიანი კაცი იყო სოფელში, ითაკილა, მოჯამაგირე როგორ გამილახა იმ გუშინდელმა ჭყლინტმაო. წაიყვანა მოჯამაგირე და სოფლის სასამართლოში აჩივლა. თითონაც, რასაკვირველია, წაექომაგა.

– მოწმე გყავსო? – ჰკითხეს მოჯამაგირეს.

– ოთარაანთ გიორგის რა მოწმე უნდა? ღმერთმანი, იტყუებს-და!.. – სთქვა ვიღაცამ.

– მაგას კი მართალს ამბობს, – სთქვა ერთმა მოსამართლემ, – ის ტყუილს არ იტყვის, პირიანი ბიჭია.

კვირა დღეს დაიბარეს გიორგი.

– მართლა სცემე? – ჰკითხეს.

– მართლა ვცემე.

– რადაო?

გიორგიმ ყველაფერი უამბო.

– ბიჭო-და, შენ რა დავა გქონდა?

– ის დავა მქონდა, რომ მაგისთანა ნამუსახდილ კაცისაგან ქვეყანაა დაღუპული. კაცი კაცს ვეღარა ჰნდობია. მაგის გამოისობით კარგ მოჯამაგირესაც ნამუსი აქვს გატეხილი. თითონ ხომ ეძინა და ეძინა, კამეჩებიც მიეღრძო ურემზედ. იმათ საცოდაობამ დამწვა, სხვა არა იყოს-რა.

თქვენი მტერი იყოს, მოსამართლეებს დღე დაადგათ. ომარაშვილის გულის მოგებაც უნდოდათ, ერთს სადილს მაინც გვაჭმევსო; ოთარაანთ ქვრივისაც ეშინოდათ, გუბერნატორამდის ივლისო.

თუნდ ეგეც არ ყოფილიყო, გული გიორგისაკენ უწევდათ, თუმცა ცემა კი ცემად ედგათ თვალწინ. არ იცოდნენ, გულს აჰყოლოდნენ, ოთარაანთ ქვრივის შიშსა, თუ ომარაშვილის ხათრსა.

ომარაშვილმა დაიხსნა გაჭირვებისაგან სამართალი.

– მე ჩემდა თავად მიპატიებია გიორგისათვის, – სთქვა ამან, – და სხვამ თავისი იცის. ყოჩაღ ბიჭო, მე და ჩემმა ღმერთმა. ყოჩაღ!..

– მე და ჩემმა ღმერთმა, მართალს ამბობს, – სთქვეს მოსამართლეებმა და დაითხოვეს შინ გამართლებული გიორგი.

ყურადღებით გაეცანით დავალების პირობას.

წერით დავალებას ახლავს სამი მითითება. ეს მითითებები უნდა შეასრულოთ ისე, რომ თხზულება აზრობრივად ერთიანი, მთლიანი გამოვიდეს.

ჩამოაყალიბეთ თქვენი აზრი ნათლად, მკაფიოდ და დასაბუთებულად. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აბზაცებით დანაწევრებული; უნდა დაიცვათ სალიტერატურო ენის ნორმები.

ნაწერი არ გასწორდება, თუ მოცემული ტექსტი მთლიანობაში არაადეკვატურად არის გაგებული, ნაშრომი ტექსტის პერიფრაზია ან ენობრივად იმდენად გაუმართავია, რომ აზრის გაგება ჭირს.

ნაშრომი შესრულებული უნდა იყოს გასაგები (გარკვეული) ხელწერით. ის მონაკვეთები, რომელთა ამოკითხვაც გაძნელდება, არ გასწორდება და თხზულების შეფასებისას მხედველობაში არ იქნება მიღებული.

გაითვალისწინეთ, ნაშრომი, რომლის მოცულობა *არ აღემატება 120 სიტყვას,* ენობრივი თვალსაზრისით არ შეფასდება.

გააანალიზეთ მოცემული ტექსტი შემდეგი მითითებების მიხედვით:

- იმსჯელეთ გიორგის მხატვრული სახის შესახებ;
- იმსჯელეთ ტექსტის მთავარი სათქმელის შესახებ;
- იმსჯელეთ ავტორის სტილისა და ტექსტის მხატვრულ-გამომსახველობითი თავისებურებების შესახებ.

თქვენი თვალსაზრისი დაასაბუთეთ!